

Znalectví hmotné kultury doby římské a doby stěhování národů

Základní studijní literatura

- Dragendorff, H. 1895: Terra Sigillata, Bonner Jahrbücher 96/97, 18-155.
- Droberjar, E. 1991: Terra Sigillata in Mähren. Funde aus germanischen Lokalitäten. Brno.
- Droberjar, E. 1997a: Časně římské spony západní proveniencie v Čechách, Archeologie ve středních Čechách 1, 273-301.
- Droberjar, E. 1997b: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. In: FAP 21, Praha.
- Droberjar, E. 1999: Od plaňanských pohárů k vinařické skupině, SNM LIII, ř. A-historie 1-2, 1-58.
- Droberjar, E. 2006a: Plaňanská skupina großromstedtské kultury. In: E. Droberjar - M. Lutovský (edd.), Archeologie barbarů 2005, Praha, 11-90.
- Droberjar, E. 2006b: Hornolabští Svébové - Markomani. Archeologie ve středních Čechách 10, 2006, 599-712.
- Eggers, H. J. 1951: Der römische Import im freien Germanien, Hamburg.
- Godłowski, K. 1970: The Chronology of the Late Roman and Early Migration Periods in Central Europa. Kraków.
- Jančo, M. 2003: Římsko-provinciální užitková keramika v Čechách, Archeologie ve středních Čechách 7, 261-318.
- Karasová, Z. 1998: Die römischen Bronzegefäße in Böhmen. In: FAP 22, Praha.
- Kolník, T. 1984: Římske a germánske umenie na Slovensku. Bratislava.
- Kolníková, E. 1980: Římské mince na Slovensku. Bratislava.
- Krekovič, E. 1987: Římske importy na Slovensku, PA LXXVIII, 231-282.
- Krekovič, E. 1998: Römische Keramik aus Gerulata. In: Studia archeologica et medievalia IV. Bratislava.
- Kuzmová, K. 1997: Terra Sigillata im Vorfeld des Nordpannonischen Limes. Nitra
- Musil, J. 1994: Römische Waffen und Rüstungen aus Böhmen, PA LXXXV-1, 5-14.
- Sakař, V. 1985: O keramice římských provincií, ZČSA 28.
- Peškař, I. 1988: Hrnčířské pece z doby římské na Moravě, PA LXXIX/1, 106-169.
- Peškař, I. 1972: Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren, Academia, Praha 1972.
- Tejral, J. 1982: Morava na sklonku antiky. Praha.
- Tejral, J. 1993a: Na hranicích impéria (doba římská). In: Podborský, V. (ed.): Pravěké dějiny Moravy. Brno, 424-470.
- Svoboda, B. 1948: Čechy a římské Imperium. Praha.
- Svoboda, B. 1965: Čechy a doba stěhování národů. Praha.
- Tejral, J. 1993b: Za dob velkého neklidu (doba stěhování národů). In: Podborský, V. (ed.): Pravěké dějiny Moravy. Brno, 471-503.
- Tejral, J. – Peška, J. (eds.) 2002: Das Königsgrab aus der älteren römischen Kaiserzeit von Mušov (Tschechische Republik). RGZF 55/1-3, Mainz.
- Zeman, T. 2001: Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku, SPFFBU M 6, 107-147.

-
- Bujna, J. (ed.) 1990: Šperk a součásti odevu. Nitra.
- Droberjar, E. 2002: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.
- Salač, V. (ed.): Archeologie pravěkých Čech/8. Doba římská a doba stěhování národů. Praha.
- Staroveký Ríma a Slovensko v r. 2000, Pamiatky a múzea 3, 2000.
- Sklenář, K. – Lutovský, M. (ed.) 1992: Archeologický slovník – část 2 (Kovové artefakty 1), Praha.

1. NÁDOBY

1.1. domácí (germánské): keramické, picí rohy, dřevěné nádoby

1.2. římsko-provinciální: keramické, kovové, dřevěné (skříňky) a skleněné

1.1.1. KERAMIKA MÍSTNÍ PRODUKCE V DŘ

Dostupné sborníky:

1984: Römerzeitliche Drehscheibenware im Barbarikum. Symposium "Die Keramikproduktion in der ersten Jahrhunderten u. Z. in Mitteleuropa und ihre Bedeutung für den Fortschritt der Produktivkraftentwicklung". Weimar.

BIEGERT, S. - von SCHNURBEIN, S. - STEIDL, B. - WALTER, D. (eds.) 2000: Beiträge zur germanische Keramik zwischen Donau und Teutoburger Wald. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte. Bonn.

Výběr základní literatury o keramice místní produkce ve střední Evropě (Č, M, S)

ČIŽMÁŘOVÁ, J. 1989: Neue römerzeitliche Funde von Fensterurnen in Mähren, ČMM 74, vědy společenské, 73-76.

DROBERJAR, E. 1993: Objekt ze 2. století n. l. na sídlišti v Mikulově. K otázce vlivu římských kovových nádob na germánskou keramiku, AR XLV/3, 492-507.

DROBERJAR, E. 1997: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. FAP 21, Praha.

HEČKOVÁ, J. 1991: Graficko-numerický prehľad keramiky z obytných objektov doby rímskej v Chotíne, Študijné zvesti AÚ SAV 27, 129-241.

JUREČKO, P. 1981: Problematika tzv. sivej keramiky v dobe rímskej so zreteľom na výsledky výskumu na východnom Slovensku, Historica Carpatica XII, 169-209.

KOLNÍK, T. 1993: K výskytu, etnickému určeniu a funkcii kvadratických a vaničkovitých misiek z doby rímskej na Slovensku, Východoslovenský pravek IV, Košice 111-115.

LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1969: Römerzeitliche Siedlungskeramik in der Südostslowakei, SIA 17/2, 403-501.

LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 2000: Zriedkavé výzdobné motívy na neskororímskej keramike na východnom Slovensku, SPFFBU M 5, 15-23.

MOTYKOVÁ-ŠNEIDROVÁ, K. 1960: Drobná hliněná plastika z doby římského císařství z Čech, Acta Universitatis Carolinae (Filipův sborník) 1959 (1960), 233-239.

PERNIČKA, R. M. 1966: Die Keramik der älteren Kaiserzeit in Mähren. Brno.

PERNIČKA, R. M. 1970: Na kruhu vytáčená keramika jiříkovického typu z mladší doby římské v dosavadních výzkumech a literatuře. In: Sborník Josefu Poulíkovi k šedesátinám. Brno, 76-81.

PERNIČKA, R. M. 1971: K rekonstrukci vývoje keramiky v době římské na Moravě, SPFFBU-E 16, 133-146.

PERNIČKA, R. M. 1985: Keramika jiříkovického typu zdobená vodorovným žlábkováním, SPFFBU-E 30, 81-103.

PEŠKAŘ, I. 1962: Moravské nálezy zoomorfní keramiky z doby římské, Sborník Československé společnosti archeologické 2, 279-288.

PEŠKAŘ, I. 1983: Sídlíštní keramika z doby stěhování národů ve Velkých Němčicích (o. Břeclav). PA LXXIV, 175-223.

PEŠKAŘ, I. 1988: Hrnčírské pece z doby římské na Moravě, PA 79, 106-169.

TEJRAL, J. 1985: Spätromische und völkerwanderungszeitliche Drehscheibenkeramik in Mähren, Archaeologia Austriaca 69, 105-145.

ZEMAN, J. 1994: Na kruhu robená keramika z pozdní fáze doby stěhování národů v Čechách, Praehistorica XXI, Varia Archaeologica 6, 53-68.

Výběr literatury o domácí keramice naddunajského barbarika

- BEDNARCZYK, J. 1996: W poszukiwaniu trendu - z badań nad systemem technologicznym ceramiki grupy kruszańskiej kultury przeworskiej, *Studia a materiały do dziejów kujaw - Niżu Polski* vol. 6, 165-171.
- BUGAJ, E. 1999: Motywy figuralne na ceramice germańskiego kręgu kulturowego. Poznań.
- BURATYNSKI, S. 1976: Rzemieślnicza produkcja ceramiki siwej, toczonej z okresu wpływów rzymskich w Nowej Hucie i Igołomii, *Prace Arch.* XXII, Kraków, 89-112.
- DOBRZAŃSKA, H. 1993: The Site of the late Roman Period at Igołomia, near Cracow. The Settlement of Potters or Potters in the Settlement ? In: *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Phéhistoriques et Protohistoriques* sv. III. Bratislava, 379-385.
- DUŠEK, S. 1992: Römische Handwerker im germanischen Thüringen. *Ergebnisse der Ausgrabungen in Haarhausen, Kreis Arnstadt*, Bd. A-B, Stuttgart.
- KOTIGOROŠKO, V. G. 1993: Gončarnoe proizvodstvo v věrchněm Potisje (3. stol. př. - 4. stol. n. l.), *Východoslovenský pravek* IV, 143-156.
- LEUBE, A. 1985: Zur Drehscheibenkeramik in Freien Germanien. In: Horst, F. - Krüger, B. (eds.): *Produktivkräfte und Produktionsverhältnisse in ur- und frühgeschichtlicher Zeit*. Berlin, 277-285.
- MACHAJEWSKI, H. 2001: Die Stempelverzierte Keramik in Westpommern. In: *Festschrift A. Leube*. Berlin, 359-371.
- MAKIEWICZ, T. 2001: Scheibengedrehte "graue" Keramik in Grosspolen, *Ethnographisch - Archäologische Zeitschrift (EAZ)* 42, Heft 1, 85-108.
- MOSCHKAU, R. 1963: Siedlungskeramik vom Übergang der älteren zur jüngeren Römischen Kaiserzeit aus Taucha - Dewitz, *LKr. Leipzig, Ausgrabungen und Funde* VIII, 97-100.
- PAZDA, S. 1966: Ceramika siwa na Dolnym Śląsku w świetle ostatnich odkryć, *Silesia Antiqua* VIII, 75-103.
- REYMAN, T. 1936: Problem ceramiki siwej na kole toczonej na tle odkryć w górnym dorzeczu Wisły, *Wiadomości archeologiczne* XIV, 147-175.
- RICHTHOFEN, B. von 1928: Germanische Krausengefäße des 4. Jahrhunderts n. Chr. aus der Provinz Oberschlesien und ihre weitere Verbreitung, *Mannus* VI (Ergänzungsband), 73-95.
- SCHMID, P. 1965: Die Keramik des 1. bis 3. Jahrhunderts n. Chr. im Küstengebiet der südlichen Nordsee, *Probleme der Küstenforschung im südlichen Nordseegebiet* VIII, 9-71.
- SCHULDT, E. 1974: Germanische Töpferei in Mecklenburg. Schwerin.
- SCHULZ, W. 1929: Mitteldeutsche Drehscheibengefäße mit eingeglättetem Muster in spätrömischen Zeit, *Jahresschrift für Vorgeschichte der sächsisch-thüringischen Länder* XVII, 58 nn.
- SZYDŁOWSKI, J. 1976: Zum Problem der Toneimergefäße der späten Przeworsk-Kultur, *Archaeologia Austriaca*, Beiheft XIV, (Festschrift für R. Pittioni) II, 198-213.
- UENZE, O. 1962: Keramik der frühesten Kaiserzeit aus Nordhessen, *Fundberichte aus Hessen* II, 140-158.
- WOLAĞIEWICZ, R. 1993: Ceramika kultury wielbarskiej między Bałtykiem a morzem Czarnym. Szczecin.

1.1.2. DŘEVĚNÉ NÁDOBY

- DROBERJAR, E. 2007: Mediteránní(?) dřevěná nádoba z doby stěhování národů v Záluží u Čelákovic. *Archeologie ve středních Čechách* 11, 457-466.
- SZYDŁOWSKI, J. 1986: Holzgefäße der römischen Kaiserzeit im Oder-Weichsel- Gebiet. *Saalburg-Jahrbuch* 42, 70-82.
- KORENÝ, R. - KOČÁROVÁ, R. - FRÁNA, J. 2008: Dřevěné nádoby z mladšího stupně doby stěhování národů v Čechách. *Archeologie ve středních Čechách* 12/2, 2008, 601-618.
- ZEMAN, J. 1956: Dřevěná vědérka doby římské a otázka jejich dalšího vývoje. *PA* 47, 86-104.

1.1.3. PICÍ ROHY

- ANDRZEJOWSKI, J. 1991: Okucia rogów do picia z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich w Europie środkowej i północnej (Proba klasyfikacji i analizy chronologiczno-terytorialnej). In: Materiały Starożytne i Wczesnośredniowieczne 6, 7-120.
- ANDRZEJOWSKI, J. 2002: Die Trinkhornbeschläge. In: Peška, J. - Tejral, J. (Hrsg.): Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren, RGZM M 55, Teil 2. Mainz, 311-328.
- SVOBODOVÁ, E. 2008: Archeologické doklady „picích“ rohů v pravěku a raném středověku. Rukopis magisterské diplomové práce, Uloženo na ÚAM FFMU. Brno, 25-37.

1.2. Nádoby římsko-provinciální: keramické, kovové, dřevěné (skříňky) a skleněné

1.2.1. TERRA SIGILLATA

Výběr základních prací:

- DRAGENDORFF, H. 1895: Terra Sigillata, Bonner Jahrbücher 96/97, 18-155.
- OSWALD, F.- PRYCE, T. D. 1920 (1966): An Introduction to the study of Terra Sigillata. London.
- OSWALD, F. 1936-37 (1964): Index of Figure-Types on Terra Sigillata (Samian Ware). Liverpool (London).

Jihogalská TS:

- KNORR, R. 1959: Terra Sigillata-Gefäße des ersten Jahrhunderts mit Töpfernamen. Stuttgart.

Středogalská TS:

- STANFIELD, J. A. – SIMPSON, G. 1958: Central Gaulish Potters. London.

Východogalská TS:

- FÖLZER, E. 1913: Die Bilderschüssel der ostgallischen Sigillata-Manufakturen. Bonn.

Rheinzabern:

- RICKEN, H. 1948: Die Bilderschüsseln der römischen Töpfer von Rheinzabern. Speyer.
- RICKEN, H. - FISCHER, Ch. 1963: Die Bilderschüsseln der römischen Töpfer von Rheinzabern, MRGK 7, Bonn (**Ri-Fi**).
- BERNHARD, H. 1981: Zur Diskussion um die Chronologie rheinzaberner Relieftöpfer, Germania 59, 79-93.

Westerndorf:

- KISS, K. 1946-48: A westerndorfi terra-szigilláta gyár, AÉ 7-9, 216-274.
- GABLER, D. – KELLNER, H.-J. 1993: Die Bildstempel von Westerndorf II. Helenius und Onniorix. Bayerische Vorgeschichtsblätter 58, 185-270.

Výběr katalogových prací o TS:

- OSWALD, F. 1948: The Terra Sigillata (Samian Ware) of Margidunum. Nottingham.
- KARNITSCH, P. 1955: Die verzierte Sigillata von Lauriacum. Linz.
- KARNITSCH, P. 1959: Die Reliefsigillata von Ovilava. Linz.
- GABLER, D. 1974: Sigillaten auf dem Gebiet des Palatium von Gorsium. Alba Regia 13.

Výběr literatury k nálezům TS ve střední Evropě (Č, M, Sk)

- DROBERJAR, E. 1991: Terra Sigillata in Mähren. Funde aus germanischen Lokalitäten. Brno.
- DROBERJAR, E. 1993: Die römische Keramik vom Burgstall bei Mušov, Mähren, AA 77, 44-48.
- KOLNÍK, T. 1984: Sigillata in der germanischen Gräbern der ČSSR. In: Studien zur römischen Keramik. Kallmünz/Opf, 69-79.
- KŘÍŽEK, F. 1966: Nové nálezy terry sigillaty na Slovensku, SIA XIV/1, 97nn.
- KUZMOVÁ, K. 1992: Podunajské múzeum Komárno. Katalóg III. Rímske zbierky. Komárno.
- KUZMOVÁ, K. 1994: Import terry sigillaty v predpolí severopanónskeho limitu, rkp. kandidátská práce, Nitra.
- KUZMOVÁ, K. 1997a: Pottery from the earth-and-timber fort at Iža brigehead of Brigetio. Rei Cretanie Romanae Fautorum Acta 35, 45-49.

- KUZMOVÁ, K. 1997b: Terra Sigillata im Vorfeld des Nordpannonischen Limes (Südwestslowakei). Nitra.
- KUZMOVÁ, K. 1997: Die Verbreitung der Sigillaten im Vorfeld des nordpannonischen Limes und sozial-ökonomische Aspekte, Roman Frontier Studies 1995, Oxford, 237-240.
- KUZMOVÁ, K.- ROTH, P. 1988: Terra sigillata v barbariku. Nálezy z germánských sídlisk a pohrebisk na území Slovenska, Nitra.
- SAKAŘ, V. 1956: Terra sigillata v českých nálezech, PA XLVII, 52-69.
- SAKAŘ, V. 1960: K počátkům dovozu terae sigillatae do středního Podunají. In: Acta Universitatis Carolinae 3/59 (Filipův sborník), 251-256.

1.2.2. KERAMIKA ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍHO PŮVODU

Výběr základní literatury

- BAATZ, D. 1977: Reibschale und Romanisierung, Rei Cretariae Romanae Faكتورum Acta 17-18, 147-158.
- BETTERMANN, K. 1934: Die bemalte Keramik der frühen römischen Kaiserzeit im rheinischen Germanien Saalburger Jahrbuch VIII, 97-119.
- BÓNIS, É. 1942: Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien I. (ausser den Sigillaten). DissPan II., Budapest.
- BÓNIS, É. B. 1980: Pottery. In: Lengyel, A. - Radan, G. T. B. (eds.): The Archeology of Roman Pannonia. Kentucky/Budapest, 357-379.
- BÓNIS, É. B. 1991: Glasierte Keramik der Spät Römerzeit aus Tokod, Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 43, 97-150.
- BRUKNER, O. 1981: Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije. Beograd.
- DUŠEK, S. 1989: Römische Reibschalen im germanischen Thüringen, Alt-Thüringen 24, 183-197.
- ETTLINGER, E. - STEIGER, R. 1971: Formen und Farbe römischer Keramik. Augst.
- GASSNER, V. 1990: Gelbtonige Keramik sud datierten Fundkomplexen in Carnuntum. Ein Überblick über die Gefässformen. Carnuntum Jahrbuch 1989, 133-161.
- GOSE, E. 1975: Die Gefässtypen der römischen Keramik im Rheinland. Bonn.
- HILGERS, W. 1969: Lateinische Gefässnamen, Bezeichnungen, Function und Form römischer Gefässe aus den antiken Schriftquellen. Köln-Graz.
- GRÜNEWALD, M. 1979: Die Gefässkeramik des Legionslagers von Carnuntum (Grabungen 1968-1974), Die römische Limes in Österreich XXIX, Wien.
- HEUKEMES, B. 1964: Römische Keramik aus Heidelberg. Bonn.
- JENSEN, I. 1984: Die Reibschale von Mannheim-Wallstadt, Archäologische Nachrichten aus Baden XXXII, 27-35.
- OTOMÁNYI, K. 1982: Fragen der spätrömischen eigeglätteten Keramik in Pannonien. Budapest.
- RUTKOWSKI, B. 1977: Die römische Keramik ausserhalb der Grenzen des Imperiums Rei Cretar. Roman Fanctores XVII/XVIII, 159-168.
- RUTKOWSKI, B. 1964: Chronologia rzymskich importów ceramicznych w Polsce, Wiadomości archeol. XXX, 75-83.
- SZÖNYI, E. T. 1973: Zur Verbreitung und Herstellung der sog. rätischen Keramik in Pannonien, AAHung XXV, 85-108.

Výběr literatury k nálezům keramiky římsko-provinciálního původu ve střední Evropě (Č, M, Sk)

- DROBERJAR, E. 1989: Římská importovaná keramika na sídlištích 1.-4. století na Moravě, I-II. (rkp. diplomové práce, ulož. na ÚAM FF MU v Brně). Brno.
- DROBERJAR, E. 1993: Die römische Keramik vom Burgstall bei Mušov, Mähren, Archaeologia Austriaca 77, 39-87.
- JANČO, M. 2003: Rímsko-provinciálna užitková keramika v Čechách, Archeologie ve středních Čechách 7, 261-318.
- KOLNÍK, T. 1958: Die pannonische Keramik mit Stempelverzierung und ihre Einflüsse in der Slowakei. In: Epytymbion Roman Haken. Praha, 61-70.

- KREKOVIČ, E. 1973: Zur Frage der Reibschüsseln, *Musaica* XXIV, 99-107.
- KREKOVIČ, E. 1976: K terminológii rímskoprovinciálnej keramiky, *AR* XXVIII, 547-549.
- KREKOVIČ, E. 1981: Rímska importovaná keramika na Slovensku, *SIA* XXIX/2, 341-376.
- KREKOVIČ, E. 1991: Glasierte Keramik im mitteleuropäischen freien Germanien. *Acta Rei Cretarie Romanae Fautorum* 29/30, 149-156.
- KREKOVIČ, E. 1998: Römische Keramik aus Gerulata. In: *Studia archeologica et medievalia* IV. Bratislava.
- KŘÍŽEK, F. 1958: Römische Keramik in der Tschechoslowakei. *Rei Cretanie Romanae Fautorum, Acta* 1, 18-24.
- SAKAŘ, V. 1958: Římské keramické importy v domácím prostředí. In: *Referáty za r. 1957, Libice*, 107-114.
- SAKAŘ, V. 1969: Nové možnosti interpretace keramických importů na území Římany neobsazené střední Evropy, *AR* XXI, 202-216.
- SAKAŘ, V. 1978: Spotřební keramika římských provincií v českých nálezech, *ČNM* CXLVII, č. 3-4, 121-146.
- SAKAŘ, V. 1985: O keramice římských provincií (kromě sigillat), *ZČSSA* XXVIII.
- PERNIČKA, R. M. 1958: Zur Verbreitung und Typologie der römerzeitlichen Ringschüsseln, *SPFFBU-E* 3, 53-74.
- PERNIČKA, R. M. 1963: Římskoprovinciální keramika v moravských nálezech, *SPFFBU E* 8, 51-57.

1.2.3. ŘÍMSKÉ KOVOVÉ NÁDOBY (bronzové a stříbrné)

Výběr základní literatury

- BARATTE, F. 1984: *Römische Silbergeschirr in den gallischen und germanischen Provinzen.* Stuttgart.
- BOUZEK, J. 1984: Die römischen importierten Kleinbronzen und Bronzegefäße aus den Funden in der heutigen Tschechoslowakei. In: *Toreutik und figürliche Bronzen der römischen Zeit.* Berlin 1980, 59-62.
- EGGERS, H.-J. 1951: *Der römische Import im freien Germanien.* Hamburg.
- EKHOLM, G. 1961: Hemmoorer Eimer Skandinaviens, *Acta Arch. (Kobenhavn)* 32.
- HOCHMANOVÁ-VÁVROVÁ, V. 1974: Nový náález římské pánve na Moravě. In: *Římské Importy.* Praha, 12-17.
- KARASOVÁ, Z. 1998: Die römischen Bronzegefäße in Böhmen. In: *Fontes archaeologici Pragenses* 22. Praha.
- KRASKOVSKÁ, L. 1976: Rímske bronzové nádoby na Slovensku, *SIA* 24/2, 429-438.
- KRASKOVSKÁ, L. 1978: Roman Bronze Vessels from Slovakia. In: *British Archaeolog. Reports* 44, Oxford.
- KREKOVIČ, E. 2000: Römische Bronzegefäße in der Slowakei. In: Bouzek, J.- Friesinger, H.- Pieta, K.- Komoróczy, B. (eds): *Gentes, Reges und Rom.* Brno, 117-120.
- KUNOW, J. 1983: *Der römische Import in der Germania libera bis zu den Markomannenkriegen.* Studien zu Bronze- und Glasgefäße. Neumünster.
- KÜNZL, S. 2000: Quellen zur Typologie der römischen Tefelsilbers. In: Droberjar, E. (ed.): *Romanam amicitiam praetulisse.* Sborník Vladimíru Sakařovi k 70. narozeninám, Sborník NM, řada A – historie LIV/2000/1-4, 71-86.
- KÜNZL, S. 2002: Das übrige Silbergeschirr: Schälchen und Schälchengriffe, Gefäßfüßchen und Löffel. In: Peška, J. - Tejral, J. (Hrsg.): *Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren,* RGZM M 55, Teil 2. Mainz, 351-356.
- KÜNZL, S. - KÜNZL, E. 2002: Die römische Bronzegefäße. In: Peška, J. - Tejral, J. (Hrsg.): *Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren,* RGZM M 55, Teil 2. Mainz, 357-366.
- MISCHKER, R. 1991: *Untersuchungen zu den römischen Metallgefäßen in Mittel und Westeuropa.* Frankfurt-Mainz.

- NUBER, H. U. 1972: Kanne und Griffschale. Ihr Gebrauch im täglichen Leben und die Beigabe in Gräbern der römischen Kaiserzeit, Ber. RGK 53, 1-232.
- ONDROUCH, V. 1957: Bohaté hroby z doby římské na Slovensku. Bratislava.
- PETROVSZKY, R. 1993: Studien zu römischen Bronzegefäßen mit Meisterstempeln. Buch am Erlbach.
- POULSEN, E. 1991-92: Römische Bronzebecher. Typologie der Henkelattaschen mit Frauenmaske, Palmette und Tierprotomen, Acta Arch. 62, 209-230.
- RADNÓTI, A. 1938: Bronzegefäße von Pannonien. In: Dissertationes Pannonicae II/6.
- SAKAŘ, V. 1965: Značky na bronzových nádobách starší doby římské v Čechách, PA LVII, 149-159.
- SVOBODOVÁ, H. 1994: Bronzegefäße aus der Antikensammlung des Nationalmuseums in Prag, PA LXXXV, 15-33.
- SAKAŘ, V. 1994: Čechy a podunajské provincie římské říše, SNM XLV (1991), ř. A, č. 1-4., 22 nn.
- SEDLMAYER, H. 1999: Die römischen Bronzegefäße in Noricum. Montagnac.
- TEJRAL, J. 1967: K otázce importu bronzových nádob na Moravu ve starší době římské, PA LVIII/1, 81-134.
- WIELOWIEJSKI, J. 1985: Die spätkeltischen und römischen Bronzegefäße in Polen, Ber. RGZM 66, 123-320.
- WIELOWIEJSKI, J. 1988: Studies of Roman Metal Vessels during the last Decade (1976-85), Archaeologia Polona XXVII, 15-67.
- WILLERS, H. 1901: Die römischen Bronzebecher von Hemmoor. Leipzig.

1.2.4. DŘEVĚNÉ NÁDOBY A SKŘÍŇKY ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍHO PŮVODU

- GÁSPÁR, D. 1986: Römische Kästchen aus Pannonien, Bd. I.-II. Budapest.
- KOKOWSKI, A. 1997: Die Schloßbeschläge und die Schlüssel aus dem nördlichen Barbaricum in der römischen Kaiserzeit und frühen Völkerwanderungszeit. Klassifizierung, Verbreitung, Chronologie. Lublin.
- RIHA, E. 2001: Kästchen, Truhen, Tische – Möbelteile aus Augusta Raurica. Augst.

1.2.5. SKLO v DŘ a DSN

Výběr základních souhrnných prací a katalogů

- BARKÓCZI, L. 1988: Pannonische Glasfunde in Ungarn. Budapest.
- BERGER, L. 1960: Römische Gläser aus Vindonissa. Basel.
- FOLLMANN-SCHULZ, A.-B. 1988: Die römischen Gläser aus Bonn. Köln.
- GOETHERT-POLASCHEK, K. 1977: Katalog der römischen Gläser des Rheinischen Landesmuseums Trier. Mainz.
- GOETHERT, K.- POLASCHEK, K. 1980: Römische Gläser im Rheinischen Landesmuseum Trier. Trier.
- ISINGS, C. 1957: Roman Glass from dated Finds. In: Archaeologia Traiectina II. Groningen-Djakarta.
- KUNOW, J. 1983: Der römische Import in der Germania libera bis zu den Markomannenkriegen. Studien zu Bronze- und Glasgefäßen. Neumünster.
- LUND HANSEN, U. 1989: Römischer Glasexport in das freie Germanien, Kölner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte 22, 177-185.
- RAU, G. 1972: Körpergräber mit Glasbeigaben des 4. nachchristlichen Jahrhunderts im Oder-Weichsel-Raum, Acta Praehistorica et Archaeologica 3, 109-214.
- RÜTTI, B. 1991: Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst, Augst.
- STAWIARSKA, T. 1987: Katalog paciorków szklanych z obszaru Polski północnej w okresie wpływów rzymskich. Wrocław/Warszawa/Kraków/Gdańsk/Łódź.
- STAWIARSKA, T. 1999: Naczynia szklane okresu rzymskiego z terenu Polski. Warszawa.
- TEMPELMANN-MACZYŃSKA, M. 1985: Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen

Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. Mainz.

Výběr literatury k nálezům římského skla v DŘ a DSN ve střední Evropě (Č, M, SI)

KRASKOVSKÁ, I. 1981: Römische Glasgefäße in der Slowakei, SIA XXIX/2, 377-392.

KRASKOVSKÁ, L. 1988: Typy perál z doby římskej na Slovensku, ZSNM LXXXII, Historia 28, 93-105.

KREKOVIČ, E. 1983: Poznámky k nálezom rímskych sklenených nádob na Slovensku, Musaica XXVI (XV), 157nn.

LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1993: Nálezy skla z praveku a včasnej doby dejinnej na východnom Slovensku, Východoslovenský pravek IV, 109-110.

BURDYCHOVÁ, H. 1996: Římské skleněné nádoby v germánském prostředí (Morava), rkp. seminární práce, ulož. na ÚAM FF MU v Brně. Brno.

2. ŠPERK a SOUČÁSTI ODĚVU

BÖHME-SCHÖNBERGER, A. 1997: Kleidung und Schmuck in Rom und den Provinzen. Stuttgart.

GABSCH, J. 1965: Die norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert. München.

KVETÁNOVÁ, I. 2006: Noricko-panónské súčasti odevu zo severnej časti stredného Podunajska.

In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (eds.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005. Praha, 379-404.

TEMPELMANN-MĄCZYŃSKA, M. 1989: Das Frauentrachtzubehör des mittel- und osteuropäischen Barbaricums in der römischen Kaiserzeit. Kraków.

2.1. SPONY DŘ A DSN

ALMGREN, O. 1897: Studien über Nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinzial-römischen und südrussischen Formen. Stockholm.

DROBERJAR, E. 2002: Spony. In: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě, 303-311 (zde další literatura).

KUNOW, J. 1998 (ed.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Forschung zur Archäologie im Land Brandenburg 5. Wünsdorf.

Výběr souhrnných i dílčích prací ke sponám z DŘ A DSN

BIERBRAUER, V. 1971: Zu den Vorkommen ostgotischer Bügelfibeln in Raetien II, Bayerische Vorgeschichtsblätter 36, 131-165.

BÖHME, A. 1972: Die Fibeln der kastelle Saalburg und Zugmantel, Saalburg-Jahrbuch 29, 5-112.

BÖHME, H. W. 1989: Eine Elbgermanische Bügelfibel des 5. Jahrhunderts aus Limetz-Villez (Yvelines, Frankreich), Archäologisches Korrespondenzblatt 19, 397-406.

BÖHME-SCHÖNBERGER, A. 1994: Fibeln und Fibeltracht. Römische Kaiserzeit In: Hoops Reallexikon Bd. 8, 511-523.

COSACK, E. 1979: Die Fibeln der älteren römischen Kaiserzeit in der Germania libera (Dänemark, DDR, BRD, Niederlande, ČSSR). Eine technologisch-archäologische Analyse. Neumünster.

DEMETZ, S. 1999: Fibeln der Spätlatène- und frühen römischen Kaiserzeit in den Alpenländern. Rahden/Westf.

ETTLINGER, E. 1973: Die römische Fibeln in der Schweiz. Bern.

EXNER, K. 1941: Die provinzialrömischen Emailfibeln der Rheinlande, Ber. RGK 29, (1939), 31-121.

FUCHS, S. – WERNER, J. 1950: Die langobardischen Fibeln aus Italien. Berlin.

GUGL, Ch. 1995: Die römische Fibeln aus Virunum. Klagenfurt.

KOCH, A. 1998: Bügelkopffibeln der Mewrowingerzeit im westlichen Frankreich. Mainz.

- JOBST, W. 1975: Die römischen Fibeln aus Lauriacum. Linz.
- MACZYŃSKA, M. 2001: Das Verbreitungsbild der Fibeln A. 67/68 und A.68 im Barbaricum, SIA XLIX, 1-2, 165-179.
- MEYER, E. 1960: Die Bügelkopffibel Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 8, 216-349.
- PATEK, E. 1942: Verbreitung und Herkunft der römischen Fibeltypen von Pannonien, DissPann II/19, Budapest.
- PRÖTTEL, P. M. 1988: Zur Chronologie der Zwiebelknopffibeln, JRGZM, 35. Jahrgang, Teil 1, 347 nn.
- RIHA, E. 1979: Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Augst.
- RIHA, E. 1994: Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Die Neufunden seit 1975. Augst.
- SCHULZE, M. 1977: Die Spät-kaiserzeitlichen Armbrustfibeln mit festem Nadelhalter. Bonn.
- THOMAS, S. 1966: Die provinzialrömischen Scheibenfibeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien, BJV 6, 119-178.
- THOMAS, S. 1967: Die germanischen Scheibenfibeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien, Berliner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte 7, 1-187.
- VÖLLING, T. 1994: Studien zu Fibelformen der jüngeren vorrömischen Eisenzeit und ältesten römischen Kaiserzeit, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 75, 147-282.
- WERNER, J. 1961: Katalog der Sammlung Diergardt 1. Die Fibeln. Berlin.

Výběr literatury ke sponám DŘ A DSN ve střední Evropě (Č, M, Sk)

- ČEJKOVÁ, I. – DROBERJAR, E. – VYKOUKOVÁ, J. 1999: K využití elektronového rastrovacího mikroskopu při konzervaci spon z doby římské, Archeologie ve středních Čechách, 3, 193-203.
- DROBERJAR, E. 1993: Germánský sídlištní objekt s římskou emailovanou sponou typu EXNER I 39 z Horních Věstonic, PV 1990, 39-54.
- DROBERJAR, E. 1997: Časně římské spony západní proveniencie v Čechách, Archeologie ve středních Čechách 1, 273-301.
- DROBERJAR, E. 1998: Zur Bedeutung der römischen Fibeln westlicher Provenienz für die Erkenntnis des Marbod-Reiches. In: Kunow, J. (ed.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Forschung zur Archäologie im Land Brandenburg 5. Wünsdorf, 403-410.
- FARKAŠ, Z. 1996: Rímska spona z Bratislavy-Záhorskej Bystrice, AVANS 1994, 49-50.
- KOLNÍK, T. 1958: Nové ojedinelé nálezy spon z doby římské a stahovania národov na juhozápadnom Slovensku, SLA VI, 380-387.
- KOLNÍK, T. 1964: Honosné spony mladšej doby římské vo svetle nálezov z juhozápadného Slovenska, SLA XII, 409-446.
- KOLNÍK, T. 1965: K typológii a chronológii niektorých spon z mladšej doby římské na juhozápadnom Slovensku, SLA XIII, 183-236.
- LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1961: Spony z doby římské na Slovensku, ŠZ AU SAV 5, Nitra.
- PERNIČKA, R. M. 1985: Nález spony z doby římské u jeskyně Kůlna, okr. Blansko, SPFFBU E 30, 167-169.
- PEŠKAŘ, I. 1972: Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren, Academia, Praha 1972.
- SAKAŘ, V. 1961: Spony s cibulovitými knoflíky ve střední Evropě, PA LII-2, 430-435.
- SAKAŘ, V. 1964: Příspěvek k problematice spon s křídélky na lučíku, ASM I, 182-190.
- SAKAŘ, V. 1998: Zur Geschichte der Erforschung und Interpretation importierter Fibeltypen der römischen Provinzen in der böhmischen Funden. In: Kunow, J. (ed.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Forschung zur Archäologie im Land Brandenburg 5. Wünsdorf, 399-402.
- SVOBODA, B. 1946: Destičkovité spony mladší doby císařství římského, PA 42, 1939-1946, 40-70.
- SVOBODA, B. 1948: Čechy a římské impérium. Praha.
- SVOBODA, B. 1955: Provinciální spona s nápisem z Chudonic (okr. Nový Bydžov), Studia Antiqua (Sb. k 70. nar. prof. Salače), Praha, 173-176.
- SVOBODA, B. 1965: Čechy v době stěhování národů. Praha.

- TEJRAL, J. 1982: Morava na sklonku antiky. Praha.
- TEJRAL, J. 1991: K chronologii spon z langobardských pohřebišť v Podunají. In: Pravěké a slovanské osídlení Moravy. Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka. Brno, 231-249.
- TEJRAL, J. 1998: Die Grundprobleme der kaiserzeitlichen Fibelforschung im norddanubischen Raum. In: Kunow, J. (ed.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Forschung zur Archäologie im Land Brandenburg 5. Wünsdorf, 387-398.
- TEJRAL, J. 2001: Die germanische Silberfibel von Mušov und ihr archäologisch-historisches Umfeld, SIA XLIX, 1-2, 203-247.
- ZEMAN, J. 1961: Zvláštní rysy vývoje spon z mladší doby římské na Moravě a jihozápadním Slovensku, PA LII/2, 423-429.

2.2. ŠPERKY a JEHLICE

- BÖHME, A. 1974: Schmuck der römischen Frau. Kleine Schriften zur römischen Besetzungsgeschichte Südwestdeutschlands 11, 16 nn.
- RIHA, E. 1990: Der römischen Schmuck aus Augst und Kaiseraugst. Augst.

2.2.1. PRSTENY

- BECKMANN, Ch. 1969: Metall fingerringe der römischen Kaiserzeit im freien Germanien, Saalburg Jahrbuch 26, 5-106.
- HENKEL, E. 1973: Die römischen Fingerringe der Rheinlande und der benachbarten Gebiete. Berlin.
- LASER, R. 1985: Die römischen Fingerringe und Gemmen auf dem Gebiet der DDR, Arbeits und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 29, 133-158.

2.2.2. GEMMY

Základní literatura o gemách (Č, M, Sk)

- ONDŘEJOVÁ, I. 1982: Römischer Schmuck und Gemmen aus Böhmen und Mähren, Concilium Eirene 16, vol. 2, Praha, 165-169.
- ONDŘEJOVÁ, I. 2000: Römische Gemmen aus dem Burgstall bei Mušov. In: Bouzek, J.-Friesinger, H.-Pieta, K. (eds.): Gentes, Reges und Rom. Brno, 95-99.
- BOUZEK, J. - HOŠEK, R. - ONDŘEJOVÁ, I. 2001: Magical gem from Staré Město (?), Studia Hercynia V, 80-82.
- KOLNÍK, T. 1979: Skvosty antiky na Slovensku. Bratislava.
- KOLNÍK, T. 1984: Rímske a germánske umenie na Slovensku. Bratislava.
- KOLNÍK, T. 2002: Gnostic gem came from Abrahám, Slovakia, Studia Hercynia VI, 109-110.
- MRÁZEK, I. 1996: Drahé kameny v pravěku Moravy a Slezska, Brno, 105 nn.
- ROMANOVSKÝ, A. 1995: Další nález antické gemmy u Mušova. In: Sborník příspěvků z obnoveného sjezdu moravskoslezského archeologického klubu v Moravských Budějovicích. Brno, 71-73.
- ŠEDO, O. 2000: Doba římská a doba stěhování národů. In: Výzkumy - Ausgrabungen 1993-1998, Ústav archeologické památkové péče. Brno, 57-58, obr. 69.
- ŠLANCAROVÁ, V. 2003: Antické gemy ze sbírek jihomoravských muzeí a institucí, (rkp. ročníkové práce, ulož. na ÚAM FF MU v Brně). Brno.

Výběr souborných a katalogových prací

- AMENT, H. 1991: Zur Wertschätzung antiker Gemmen in der Merowingerzeit, Germania 69/2, 401-424.
- BRANDT, E. 1968: Antike Gemmen in deutschen Sammlungen, Band I, Teil I. München.
- BRANDT, E. – SCHMIDT, E. 1970: Antike Gemmen in deutschen Sammlungen, Band I, Teil 2. München.

- BRANDT, E. et al. 1972: Antike Gemmen in deutschen Sammlungen, Band I, Teil 3. München.
- FURTWÄNGLER, A. 1900: Die antiken Gemmen. Geschichte der Steinschneidekunst im klassischen Altertum, sv. 3. Leipzig-Berlin.
- LIPPOLD, G. 1922: Gemmen und Kameen des Altertums und der Neuzeit. Stuttgart.
- WALTERS, H. B. 1926: Catalogue of Engraved Gems and Cameos Greek, Etruscan and Roman in the British Museum. London.
- ZWIERLEIN-DIEHL, E. 1969: Antike Gemmen in Deutschen Sammlungen. Berlin-München.
- ZWIERLEIN-DIEHL, E. 1973: Die antiken Gemmen des Kunsthistorischen Museums in Wien, Band I. Die Gemmen von der minoischen Zeit bis zur frühen römischen Kaiserzeit. München.
- ZWIERLEIN-DIEHL, E. 1979: Die antiken Gemmen des Kunsthistorischen Museums in Wien, Band II. Die Glasgemmen. Die Glaskameen. Nachträge zu Band 1, Die Gemmen der späteren römischen Kaiserzeit, Teil 1. Götter... (u. a.). München.
- ZWIERLEIN-DIEHL, E. (bearb.) 1991: Die antiken Gemmen des Kunsthistorischen Museum in Wien III. Die Gemmen der späteren römischen Kaiserzeit, Teil 2. Masken... (u. a.). München.

2.2.3. NÁRAMKY, NÁKRČNÍKY a NÁHRDELNÍKY, ZÁVĚSKY

- HEILIGENDORFF, W. 1959: Die Eimeranhänger der älteren römischen Kaiserzeit. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte (Gandert-Festschrift) 2, 42-50.
- BECKMANN, Ch. 1981: Arm- und Halsringe aus Kastellen Feldberg, Saalburg und Zugmantel. Saalburg Jahrbuch 37, 10-22.
- DROBERJAR, E. 2001: Zlatý náramek typu Tournai-Blučina ze středních Čech. Zlatý náramek typu Tournai-Blučina ze středních Čech 5 – 2001, 517-527.
- KOKOWSKI, A. 1997: Metalowe wisiorki w kształcie topora na terenie Barbaricum na północ i północny-wschód od limesu rzymskiego w okresie rzymskim i we wczesnym okresie wędrówek ludów. In: A. Kokowski (ed.), 20 lat archeologii w Masłomeczu I, Lublin, 99-116.
- von MÜLLER, A. 1956: Die birnen- und kugelförmigen Anhänger der älteren römischen Kaiserzeit. Offa 15, 93-114.
- STANEK, K. 1999. Wisiory opasane odmiany wschodniej w środkowoeuropejskim Barbaricum. In: Andrzejowski, J. (red.): Comhlan. Studia z archeologii okresu przedrzymskiego i rzymskiego w Europie Środkowej dedykowane Teresie Dąbrowskiej w 65. rocznicę urodzin. Warszawa, 331-367.
- TEMPELMANN-MĄCZYŃSKA, M. 1985: Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. Mainz.

2.2.4. JEHLICE

- BECKMANN, B. 1966: Studien über die Metallnadeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien, Saalburg Jahrbuch 23, 5-106.

2.3. OPASEK a jeho kovové součásti (kování), opaskové garnitury v DŘ a DSN

Výběr základní literatury

- BEMMAN, J. 1999: Norisch-pannonische Trachbestandteile aus Mitteldeutschland. Zur Bedeutung fremden Sachguts am beginn der älteren römischen Kaiserzeit im Mitteldeutschland, Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege 41, 151-174.
- BULLINGER, H. 1969: Spätantike Gürtelbeschläge. Brügge.
- von CARNAP-BORNHEIM, C. 2002: Der Trachtschmuck, die Gürtel und das Gürtelzubehör. In: Peška, J. - Tejral, J. (eds.): Das Königsgrab aus der älteren römischen Kaiserzeit von Mušov (Tschechische Republik). RGZF 55, Mainz.
- GABSCH, J. 1965: Die norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert, München.
- MADYDA-LEGUTKO, R. 1986: Die Gürtelschnallen der römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum, BAR 360, Oxford.

- MADYDA-LEGUTKO, R. 1990: Doppeldornschnallen mit rechteckigem Rahmen im mitteleuropäischen Barbaricum, *Germania* 68, 551-585.
- MADYDA-LEGUTKO, R. 1990: Die Gürtelhaken der frührömischen Kaiserzeit im Gebiet des mitteleuropäischen Barbaricum, *Przegląd archeologiczny* 37, 158-180.
- MADYDA-LEGUTKO, R. 1991: Importe von metallenen Gürtelteilen des römischen Heeres im mitteleuropäischen Barbaricum, *Archeologia (Warszawa)* XLII, 85-115.
- MOTYKOVÁ-ŠNEIDROVÁ, K. 1961: České nálezy prolamovaných zápon z nejstaršího období římského, *PA LII/2*, 405-413.
- MOTYKOVÁ-ŠNEIDROVÁ, K. 1964: Noricko-panonská kování opasků a jejich napodobeniny v Čechách, *PA* 55, 350-362.
- OLDENSTEIN, J. 1976: Zur Ausrüstung römischer Auxiliareinheiten. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 57, 49-284.
- RADDATZ, K. 1957: Der Thorsberger Moorfund. Gürtelteile und Körperschmuck. Neumünster.
- SOMMER, M. 1984: Die Gürtel und Gürtelbeschläge des 4. und 5. Jahrhunderts im römischen Reich. Bonn.
- VOIGT, T. 1977: Die Lochgürtelhaken im nördlichen Mitteleuropa zur Augusteischen Zeit. In: Symposium Ausklang der Latène-Zivilisation und Anfänge der germanischen Besiedlung im mittleren Donaugebiet, Bratislava, 361-366.

3. KOSMETICKÉ POTŘEBY A MEDICINSKÉ NÁSTROJE

3.1. HŘEBENY

- BÍRÓ, M. T. 2002: Comb and comb-making in Roman Pannonia: ethnical and historical aspects. In: Tejral, J. (Hrsg.): Probleme der frühen Merowingerzeit im Mitteldonauraum, Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno 19. Brno, 31-71.
- LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1964: Hrebene z doby římskej a sťahovania národov z východného Slovenska, *ASM* 1, 191-201.
- PERNIČKA, R. M. 1967: K problematice středoevropského vývoje hřebenu v době laténské a římské se zvláštním zřetelem k moravským nálezům, *SPFFBU E* 12, 63-79.
- THOMAS, S. 1960: Studien zu den germanischen Kämmen der römischen Kaiserzeit. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 8, 1960, 54-215.
- ZEMAN, T. 2001: Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku, *SPFFBU M* 6, 107-147.

3.2. MEDICINSKÉ NÁSTROJE

- KOLNÍK, T. 2004: Das mitteldanubische barbaricum - eine Brücke zwischen Zentrum und Peripherie am Beispiel der Medizinischen Messerfunde. In: Zentrum und Peripherie - Gesellschaftliche Phänomene in der Frühgeschichte. Materialien des 13. Internationalen Symposiums "Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum", 195-210.
- KÜNZL, E. 1982: Medizinische Instrumente aus Sepulkralfunden der römische Kaiserzeit. *Bonner Jahrb.* CLXXXII, 1-131.
- KÜNZL, E. 2002: Die Salbenplatte mit der Löffelsonde: Ein Mediterranes Kosmetikelement. In: Peška, J. - Tejral, J. (Hrsg.): Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren, *RGZM M* 55, Teil 2. Mainz, 461-466.

4. MILITARIA v DŘ a DSN

Sborníky:

- ARMA ET OLLAE. Studia dedykowane Proseforowi Andrzejowi Nadolskiemu w 70 rocznicę pracy naukowej. Łódź 1992.

- VALLET, F. - KAZANSKI, M. (eds) 1993: L'armée et les Barbares du IIIe au VII siècle. Saint-Germain-en-Laye.
- von CARNAP-BORNHEIM, Claus (ed.) 1994: Beiträge zu römischer und barbarischer Bewaffnung in den ersten vier nachchristlichen Jahrhunderten. Lublin-Marburg.
- Výběr základní literatury k výbroji a výstroji v DŘ a DSN***
- BIBORSKI, M. 1994: Typologie und Chronologie der Ringknaufschwerter. In: Friesinger, H. - Tejral, J. - Stuppner, A. (eds.): Markomannekriege - Ursachen und Wirkungen. Brno, 85-97.
- BISHOP, M. C. - COULSTON, J. C. 1989: Roman Military Equipment. Aylesbury.
- von CARNAP-BORNHEIM, C. 1991: Die Schwertriemenbügel aus dem Vimose (Fünen). Zur Typologie der Schwertriemenbügel der römischen Kaiserzeit im Barbarikum und in der römischen Provinzen. Marburg.
- COULSTON, J. C. 1988: Military Equipment and the Identity of Roman Soldiers. Proceedings of the Fourth Roman Military Equipment Conference. Oxford.
- ERDRICH, M. 1994: Waffen im mitteleuropäischen Barbaricum: Handel oder Politik, Journal of Roman Military Equipment Studies 5, 199-209.
- GINALSKI, J. 1991: Ostrogi kabłakowe kultury przeworskiej. Klasyfikacja typologiczna. Przegląd Archeologiczny 38, 53-84.
- GOJDA, M. 1984: K problematice hrobů s výbrojí na středoevropských pohřebištích doby římské, AR XXXVI/1, 67-89.
- JAHN, M. 1916: Die Bewaffnung in der älteren Eisenzeit, etwa von 700 v. Chr. bis 200 n. Ch. Leipzig.
- JAHN, M. 1921: Der Reitersporn, seine Entstehung und früheste Entwicklung, Leipzig.
- JUNKELMANN, M. 1986: Die Legionen des Augustus. Der römische Soldat im archäologischen Experiment. Mainz am Rhein.
- JUNKELMANN, M. 1990: Die Reiter Roms. Teil I: Reise, Jagd, Triumph und Circusrennen, Mainz am Rhein.
- JUNKELMANN, M. 1991: Die Reiter Roms, Teil II: Der militärische Einsatz. Mainz am Rhein.
- JUNKELMANN, M. 1992: Die Reiter Roms, Teil III: Zubehör, Reitweise, Bewaffnung, Mainz am Rhein.
- JUNKELMANN, M. 2000: Römische Helme. In: Born, H. (Hrsg.): Sammlung Axel Guttman, Band VIII, Mainz am Rhein.
- KACZANOWSKI, P. 1992a: Bemerkungen zur Chronologie des Zustroms römischer Waffenimporte in das europäische Barbaricum. In: Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Laténezeit bis zum Frühmittelalter. Kraków, 171-186.
- KACZANOWSKI, P. 1992b: Importy broni rzymskich na obszarze europejskiego barbaricum. Kraków.
- KACZANOWSKI, P. 1995: Klasyfikacja grotów broni drzewcowej kultury przeworskiej z okresu rzymskiego. Kraków.
- KIEFERLING, G. 1994: Bemerkungen zu Äxten der römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. In: C. von Carnap-Bornheim (ed.), Beiträge zu römischer und barbarischer Bewaffnung in den ersten vier nachchristlichen Jahrhunderten. Lublin - Marburg 1994, 335-356.
- KREJSOVÁ, J. 2003: Štít ve výbroji germánského bojovníka. (rkp. ročníkové práce, uložená na ÚAM FF MU v Brně). Brno.
- LEUBE, A. 1988: Bewaffnung und Kampfweise. In: Die Germanen, Band 1, 346-355.
- MIKS, Ch. 2007: Studien zur römischen Schwertbewaffnung in der Kaiserzeit. Rahden/Westf.
- NABBEFELD, A. 2008: Römische Schilde. Studien zu Funden und bildlichen Überlieferungen vom Ende der Republik bis in die späte Kaiserzeit. Rahden/Westf.
- MUSIL, J. 1994: Römische Waffen und Rüstungen aus Böhmen, PA LXXXV-1, 5-14.
- PLEINER, R. 1982: K výrobní technologii germánských zbraní, SIA 30/1, 79-101.
- RADDATZ, K. 1961: Römische Äxte aus dem freien Germanien. Offa 17-18, 1959-1961, 17-25.

- RADDATZ, K. 1967: Die Bewaffnung der Germanen in der jüngeren römischen Kaiserzeit. Göttingen.
- RADDATZ, K. 1985: Die Bewaffnung der Germanen vom letzten Jahrhundert v. Chr. Bis zur Völkerwanderungszeit. In: Temporini, H. – Hase, W. (eds): Aufsteig und Niedergang der römischen Welt II, Bd. 12/3. Berlin/New York, 281-361.
- RADDATZ, K. 1993: Ein Beitrag zur Kenntnis des Zaumzeugs der Römischen Kaiserzeit im mitteleuropäischen Barbaricum. Nachrichten aus Niedersachsens Urgeschichte 62, 83-99.
- ROBINSON, H. R. 1975: The armour of the imperial Rome. London.
- RYBOVÁ, A. 1972: Svazky zbraní z mladší doby římské v Sendražicích, o. Hradec Králové PA LXIII/2, 498 nn.
- ULBERT, G. 1968: Römische Waffen des 1. Jahrhunderts n. Ch. Stuttgart.
- WAURICK, G. 1988: Römische Helme. In: Antike Helme. Sammlung Lipperheide und andere Bestände des Antikemuseums Berlin. Mainz, 327-364.
- WILBERS-ROST, S. 1994: Pferdegeschirr der römischen Kaiserzeit in der Germania libera. Zur Entstehung, Entwicklung und Ausbreitung des „Zaumzeuges mit Zügelketten“. Oldenburg.
- ZIELLING, N. 1989: Studien zu germanischen Schildern der Spätlatène und der römischen Kaiserzeit im freien Germanien. Oxford.

5. NUMISMATIKA DOBY ŘÍMSKÉ

Výběr novějších příruček o římských mincích:

- HLINKA, B. - RADOMĚŘSKÝ, P. 1975: Peníze, poklady, padělky. Praha, 40-49.
- PETRÁŇ, Z. - FRIDRICHOVSKÝ, J. 1993: Mince císařského Říma, Praha.
- KURZ, K. 1995: Úvod do antické numismatiky 2. Římské mince. Praha. *
- *práce obsahuje soupis všech hlavních děl a příruček sloužících k určování římských mincí

Výběrová literatura k numismatice DŘ A DSN ve střední Evropě

- BOUZEK, J. 1986: Význam mincí a jiných římských importů v barbarském prostředí, Slovenská numizmatika 9, 191-198.
- CASTELIN, K. 1976: O mincích Kvádů, Numismatický sborník 14, 5-13.
- ČERNOHORSKÝ, K. 1965: Zapomenuté nálezy římských mincí na Moravě z konce 18. a počátku 19. století, PA XLVII, 70-85.
- DOBIÁŠ, J. 1938: Roman imperial coins as a source for germanic Antiquities. Transactions of the International Numismatic Congress 1936. London, 160-178.
- DROBERJÁR, E. 1984: Nálezy římských mincí na Havlíčkobrodsku, Členské informace České numismatické společnosti, pobočka Jihlava.
- FITZ, J. 1978: Der Geldumlauf der römischen Provinzen im Donaugebiet Mitte des 3. Jahrhunderts, Budapest – Bonn.
- JANČO, M. 1998: Nálezy římských mincí na hradisku Závist, AR L/4, 387-396.
- JANČO, M. 2000: Nálezy římských mincí z Dolních a Horních Počernic. Niekoľko poznámok k nálezom římských mincí z germánských sídlisk a z germánských hrobů v Čechách, AR LII/1, 54-78.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1964: Nález římského aes grave s keltskými mincemi v Nitre, SIA XII-2, 391-408.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1972: K interpretácii nálezů římských mincí na Slovensku, Slovenská numizmatika 2, 7-114.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1973: Ku konfrontácii nálezů mincí s výsledkami bádania o dobe římskej na Slovensku, SIA 21, 167-186.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1980: Římské mince na Slovensku, Bratislava.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1986: Kritický rozbor nálezů římských mincí na Slovensku, Slovenská Numizmatika 9, 59-97.
- KOLNÍKOVÁ, E. 1993: Sporný (?) nález římských mincí z Podhorode. Problém hodnověrnosti hromadných nálezů římských mincí, Východoslovenský pravek IV, 117-125.

- KONIK, E. 1965: Znaleziska monet rzymskich na Śląsku, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- KŘÍŽEK, F. 1956: K počátkům římského mincovnictví, Numismatický sborník 3, 5-63.
- KUNISZ, A. 1985: Finds of Roman coins in Little Poland, Wrocław.
- KURZ, K. 1986: Vnitřní směna u tzv. barbarských kmenů ve starověku II. K charakteru vnitřní směny na území barbarika, Slovenská numizmatika 9, 179-189.
- MILITKÝ, J. 1995: Nálezy keltských a antických mincí v jižních Čechách. Zlatá stezka, Sborník prachatického muzea 2, 34-67.
- MILITKÝ, J. 2000: Nálezy tzv. barbarských napodobenin pozdně římských solidů v Čechách, (Příspěvek k problematice nálezů zlatých mincí z období stěhování národů), SNM A-Historie, LIV/1-4 (V. Sakařovi k 70. narozeninám), 129-140.
- MINAROVIČOVÁ, E. 1978: Římské mince z Patiniec, okr. Komárno, Slovenská numizmatika 5, 205-214.
- MINAROVIČOVÁ, E. 1984: Rímske republikánske denáre v Slovenskom národnom múzeu, Slovenská numizmatika VIII, 193.
- MINAROVIČOVÁ, E. 1990: Rímske mince v zbierkach Slovenského národného múzea. Bratislava.
- NEMEŠKALOVA-JIROUDKOVÁ, Z. 1961: K současným úkolům numismatiky doby římské, PA LII/2, 436-441.
- NEMEŠKALOVÁ-JIROUDKOVÁ, Z. 1962: Příspěvek k otázce nálezů jednotlivých římských mincí v Čechách, Numismatický sborník 7, 43-60.
- NEMEŠKALOVÁ-JIROUDKOVÁ, Z. 1965: Libčeveský poklad. Nástin jeho historického významu, Numismatické listy 20, 33-41.
- ONDROUCH, V. 1934: Der Römische Denarfund von Vyškovce. Bratislava.
- ONDROUCH, V. 1964: Nálezy keltských, antických a byzantských mincí na Slovensku. Bratislava.
- PERNIČKA, R. M. 1959: Novější nálezy římských antických mincí na Moravě, Moravské numismatické zprávy 6, 3-7.
- POCHITONOV, E. a J. 1952: Používali Germáni římských mincí jako platidla?, Numismatické listy VII, 105-108.
- POCHITONOV, E. 1955: Nálezy antických mincí. In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I. Praha, 87-308.
- SEJBAL, J. 1988: Der römische Stützpunkt bei Mušov in Südmähren und die Münzfunde, Folia Numismatika 3 (Supplément Ad Acta Musei Moraviae 73), 3-12.
- SEJBAL, J. jr. 1992: Antyczne monety na terenie dzisiejszych Moraw i ich znaczenie. In: Szlak bursztynowy, Łódź, 84-90.
- SVOBODA, B. 1964: Významný přínos k datování doby stěhování národů v Čechách, Numismatický sborník 8, 5-15.
- VARSÍK, V. 2002: Rímske mince z Bratislavy-Trnávky, Slovenská numizmatika XVI, 41-50.
- VAVŘÍN, P. 1999: Význam mincí a jiných předmětů provinciálního původu v barbarském prostředí, (rkp. ročníkové práce, ulož. na ÚAM FF MU v Brně). Brno.